

УДК 342.722

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2020.37.201513>

О. С. Саснко, старший викладач
Національний авіаційний університет
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства
пр. Любомира Гузара, 1, Київ, 03058, Україна

ГЕНДЕРНА ДИСКРИМІНАЦІЯ ЖІНОК: ДОКТРИНАЛЬНІ ТА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Проаналізовано стан та актуальні проблеми дискримінації жінок за ознакою статі та гендерної ідентичності, віджили усталені стереотипи та уявлення про роль жінки в традиційному патріархальному суспільстві. Відмічена деструктивна складова гендерного насильства щодо жінок. Наголошується на підвищенні уваги світової спільноти до подолання проблем насильства та дискримінації щодо жінок.

Ключові слова: гендер, стать, гендерна ідентичність, гендерна рівність, гендерна дискримінація, гендерне насильство, стереотип.

Постановка проблеми. Одним з критеріїв суспільного розвитку є соціальна справедливність, яка передбачає дотримання прав людини й подолання всіх видів дискримінації, в тому числі й гендерної, яка є утиском прав людини за ознакою гендерної ідентичності. І хоча дискримінація за ознакою гендерної ідентичності або «гендерна» дискримінація передбачає нерівне ставлення до осіб будь-якої гендерної ідентичності, традиційно проблема дискримінації розглядається, в першу чергу, як порушення прав жінок як об'єкта соціального захисту, як соціально-вразливої групи, можливості якої завжди були обмежені стереотипними гендерними установками та традиційними моделями суспільних відносин.

Жінки є самостійною у своєму розвитку соціально-демографічною категорією населення і складовою соціальної структури суспільства, яка вирізняється особливим становищем, специфічним статусом, низкою фізіологічних особливостей. В процесі розвитку суспільства та зміни суспільних відносин соціальний статус жінки також змінювався. Належність до конкретної біологічної статі передбачала певну соціальну й гендерну позицію, виконання певних гендерних ролей. В сучасному суспільстві жінки – це особлива соціальна група, котра характеризується системою власних соціальних цінностей, соціокультурною поведінкою, соціально-психологічними особливостями, специфікою соціального статусу, гендерних й ролевих функцій та наділена певною цілісністю щодо інших груп суспільства. Жінки, проявляючи активність, переходять із статусу підпорядкованої суспільної групи в статус активного соціального суб'єкта, відвойовують у структурі суспільства важливі для себе позиції. Жінки все більш орієнтуються на зайнятість у професійній сфері, що обумовлено не лише необхідністю покращення матеріального достатку, а й потребами у самостверженні та самоповазі, економічній незалежності, успішності й визнанні у суспільстві. Але між рівноправністю юридичною й фактичною рівністю, тобто між рівністю прав і рівністю можливостей – дистанція великого розміру. Подолати цю дистанцію, досягнути фактичної рівності з чоловіками в участі у всіх галузях суспільного життя одне з головних завдань розвитку сучасного суспільства.

Глобальний характер проблем дискримінації жінок за ознакою гендерної ідентичності вимагає подальших наукових розвідок для визначення шляхів подолання дискримінації та усунення різних бар'єрів, які перешкоджають формуванню гендерної рівності та рівноправних відносин між чоловіками і жінками.

Метою статті є вивчення актуальних проблем гендерної дискримінації та гендерного насильства щодо жінок та розгляд комплексної міжнародної правозахисної норма-

тивно-правової бази, направленої на ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок за ознакою статі та гендерної приналежності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Принцип недискримінації та гендерної рівності був предметом уваги таких зарубіжних дослідників, як Р. Дворкин, Дж. Ролз, М. Сендел, Р. Рорти, Г. Майер, Дж. Батлер, К. Міллет, Л. Ірігаре та інших, а також деяких вітчизняних учених, зокрема, Н. Болотіної, О. Дашковської, К. Левченко, Т. Мельник, С. Оксамитної, Н. Оніщенко, М. Томашевської та ін.

Виклад основного матеріалу. Громадянське суспільство та інші зацікавлені сторони працюють над усуненням дискримінації в усіх сферах суспільного і приватного життя, над відміною дискримінаційних законів, прийняттям заходів по боротьбі з насильством та викоріненню шкідливої практики щодо жінок.

Незважаючи на деякі позитивні зрушення у процесах життєдіяльності та формуванні соціальної ідентичності, жінки продовжують стикатися з дискримінацією, маргіналізацією й ізоляцією та залишаються у ніші «недовикористаних» людських ресурсів. Як стверджує Н. Шостак, в офіційному дискурсі ми маємо демократичну державу, що на законодавчому рівні зобов'язується забезпечувати гендерну рівність і доступ жінок на правах рівних в публічну сферу, однак в «реальності» ми маємо абсолютно ретроградну політику, що ставить за мету символічне «повернення» жінок в минуле, і знову ж таки політику подвійних стандартів, адже жінка має лише декларативне, а не реальне право впливати на важливі суспільні зміни [1, с. 8-10].

Жінки і досі зазнають дискримінації в різних сферах суспільного життя. Дискримінація по відношенню до жінок є поширеним явищем, збереженню якого сприяє наявність усталених стереотипів, тобто пануючих в даному культурному середовищі уявлень про «правильну поведінку», розподіл здібностей і обов'язків, певну соціальну роль тощо, а також традиційних культурних і релігійних звичаїв і уявлень, які принижують роль жінок. Адже, в умовах патріархатної культури як історично сформованої системи тотального домінування чоловіків у всіх сферах життєдіяльності, ще з часів античності традиційним був погляд на жінку як на нижчу порівняно з чоловіками істоту. Історія постійно доводила суспільну підпорядкованість жінки чоловікові, яка, з точки зору традиційного суспільства, криється в її природній слабості, завдяки чому жінка не може посідати в суспільстві становище, рівне з чоловіком.

Ознака статі стала одним з вирішальних факторів дискримінації жінок у сфері розподілу влади і власності, політичного й духовного життя суспільства, найманої праці.

Найбільшою мірою нерівність жінок має прояв саме на ринку праці. Причому, заборонені форми дискримінації проявляються іноді ще до початку трудових відносин, тобто перед вибором працівника роботодавцем. Дискримінаційними можуть бути оголошення про вакансії, в яких заздалегідь надається перевага чоловікам, незважаючи на те, що відповідна робота не вимагає особливих фізичних даних, які властиві лише чоловікам. Під час співбесід з роботодавцями, які розглядають наймання жінок як «ризик», жінок, особливо молодих, розпитують про особисті речі на кшталт сімейного стану та планів щодо дітей. Роботодавець, хоча і не має права, при прийнятті на роботу може надати перевагу чоловіку з менш низькою кваліфікацією, якщо іншим кандидатом на посаду буде жінка, навіть з більш високою кваліфікацією. Наприклад, за законодавством Естонії, роботодавець зобов'язаний приймати рішення, виходячи з кваліфікації, а не статі працівника. Цей обов'язок діє як при прийнятті на роботу, так і при просуванні по службі, відборі для підвищення кваліфікації тощо. Згідно Закону Естонії «Про гендерну рівність» роботодавець здійснює по відношенню до особи дискримінаційні дії, якщо він гірше відноситься до особи через вагітність, народження дитини, статусу одного з батьків, виконання сімейних обов'язків і будь-яких інших, пов'язаних із статевою приналежністю, обставин. Також, при встановленні умов праці роботодавцю забороняється ставити представників однієї статі у менш сприятливе становище у порівнянні з особами іншої статі. Дії роботодавця вважаються дискримінаційними і у тому випадку, якщо він накладає на працівника дисциплінарне стягнення, переводить його на іншу роботу,

припиняє трудові відносини з ним і сприяє їх припиненню з причин, пов'язаних із статтю працівника [2, с. 11].

Праця жінок оплачується нижче в порівнянні із працею чоловіків. Так, за статистикою, в Україні рівень жіночої заробітної платні становить у середньому 73 % від платні чоловіків. Про певну нерівноправність свідчить і незначне залучення жінок з вищою освітою та лідерськими якостями на керівні посади [3]. Така ситуація є характерною не лише в Україні, а в інших країнах. Наприклад, за статистичними даними в Естонії жінки постійно отримували в середньому на чверть меншу заробітну плату, ніж чоловіки. А в останні роки розрив у зарплатні виріс в Естонії до 30 відсотків, що є найбільшим показником серед інших держав членів ЄС, в яких також існує така проблема. В країнах ЄС проводилося багато досліджень щодо вивчення гендерного розриву в заробітній платі. Одна з причин полягає в тому, що жінки й чоловіки виконують різну роботу, яка в суспільстві по-різному оцінюється й по-різному оплачується. Але й при виконанні однакової роботи, жінки отримують меншу, ніж чоловіки зарплатню [2, с. 12].

Крім заробітної плати, яка є маркером і кількісним відображенням процесів, що відбуваються на ринку праці, дискримінація може виражатися і в різних умовах праці, вимогах до поведінки та зовнішнього вигляду співробітників, домаганнях, в тому числі сексуального характеру, з боку колективу і керівників.

Жінки мають обмежену участь у прийнятті рішень, значно відстають від чоловіків у плані доступу до ресурсів. У цілому ряді країн світу жінки позбавлені основних юридичних прав, включаючи право голосу і право на володіння майном. Такі випадки юридично закріпленої диференціації повинні, безсумнівно, кваліфікуватися як прояв дискримінації.

Деякі дослідники, намагаючись знайти причини дискримінації щодо жінок, яка фактично триває і досі, стверджують, що: «жінки, досягнувши юридичного рівноправ'я, вимушені дотримуватися чоловічих правил гри, що є основною базою для дискримінації»; «теоретична недооцінка такої біосоціальної категорії, як стать, призводить до того, що традиційно чоловічі якості й зразки поведінки приймаються й видаються за універсальні...», що заважає розумінню специфічних проблем жіночої половини й суперечить принципу рівності статей» та «роблять висновок про обґрунтованість віднесення прав жінок до колективних прав і про необхідність розглядати жінок як колективну групу зі своїми інтересами» [4, с. 38].

Дискримінація жінок у сфері праці не є результатом окремих дій роботодавця чи робітника, саме процеси, практика і інститути ринку праці генерують й укріплюють або руйнують цикл дискримінації, яка обумовлена гендерними стереотипами, консерватизмом гендерного укладу в соціально-трудових відносинах й патріархальними гендерними установками. В тих країнах, де усвідомлюють необхідність досягнення рівноправності за гендерною ознакою для дотримання соціальної гармонії в суспільстві та забезпечення соціальної безпеки держави, намагаються створити необхідні соціальні та політичні передумови для найповнішої реалізації природних здібностей жінок у всіх сферах трудового, суспільного та особистого життя. Одним з найбільш успішних та широковідомих є приклад Швеції – одного з всесвітньо визнаних гендерно-егалітарних лідерів. Як зазначає В. Зінчук, «шведський фемінізм» за свою більш ніж столітню історію трансформувалася від ідеї про особливу жіночу (материнську) місію в публічній сфері до концепції про однакові соціальні ролі чоловіків і жінок в суспільстві. І тим самим продемонстрував свою прихильність до західної традиції, що ґрунтується на визнанні переваги публічної сфери над приватною. Рівність статей у Швеції досягається за рахунок подальшого перенесення функцій сім'ї в публічну сферу при звууженні і нівелюванні приватної сфери, зниженні її соціального значення і соціалізуючої функції [5]. Гендерна політика Швеції змінила вигляд і сутність шведського соціуму, посприявши набуття жінками економічної самостійності, остаточного затвердження моделі сім'ї з двох працівників, більш рівному розподілу обов'язків у подружжі, збільшенням участі батьків у вихованні дітей. Політика Уряду Швеції спрямована на створення економічної

самостійності жінок в шлюбі – кожна жінка має реальні можливості заробітку. Але й навіть там проблема гендерної дискримінації в трудовій сфері все одно не вирішена до кінця. У Швеції також, як і в інших країнах, існують сектори економіки, в яких переважає праця чоловіків або праця жінок. Є жіночі та чоловічі професії. При цьому чоловічі професії є більш високо оплачуваними [5].

Існує і міжнародне визнання того, що жінки найбільше потерпають від дискримінації за ознакою гендерної ідентичності. Організація Об'єднаних Націй завжди заявляла, що права жінок є основними, що жінкам необхідно гарантувати повну і рівноправну участь у всіх сферах політичного, громадянського, економічного, соціального та культурного життя і що ліквідація всіх форм дискримінації, пов'язаної зі статеву приналежністю, є одним із першочергових завдань міжнародної спільноти. Недискримінація є основним принципом прав людини, закріпленим в Статуті Організації Об'єднаних Націй, Загальної декларації прав людини і основних договорах в області прав людини. Положення про недискримінацію, що включаються в міжнародні договори, як правило, передбачають, що проголошені в них права надаються кожній особі без дискримінації, а держави забезпечують, щоб їхні закони, політика та програми не мали дискримінаційного впливу. Тому світовим співтовариством встановлені всеохоплюючі міжнародні стандарти в галузі прав людини жінок та приймаються заходи щодо дотримання гендерної рівноправності та заборони дискримінації щодо жінок. Зокрема, у статті 1 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок дається визначення дискримінації щодо жінок: «Для цілей цієї Конвенції поняття «дискримінація щодо жінок» означає будь-яке розрізнення, виняток або обмеження за ознакою статі, спрямовані на ослаблення чи зведення нанівець визнання, користування чи здійснення жінками, незалежно від їхнього сімейного стану, на основі рівноправності чоловіків і жінок, прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній, громадській або будь-якій іншій галузі». На відміну від Міжнародного білля про права людини, у якому говориться лише про «розрізнення» чи «дискримінацію» за ознакою статі, у статті 1 докладно роз'яснюється поняття дискримінації саме щодо жінок. До такої дискримінації призводить будь-яке розрізнення в поводженні за ознакою статі, яке: навмисно чи ненавмисно завдає шкоди жінкам, заважає суспільству в цілому визнати права жінок як у приватній, так і громадській сфері, чи яке: заважає жінкам користуватися своїми визнаними правами людини й основними свободами [6].

В Загальних рекомендаціях Комітету з ліквідації дискримінації щодо жінок зазначено, що, хоча Конвенція стосується дискримінації за ознакою статі, тлумачення статті 1 в поєднанні зі статтями 2 f) і 5 а) вказує на те, що Конвенція охоплює й дискримінацію щодо жінок за ознакою гендерної приналежності. Термін «стать» в даному випадку означає біологічні відмінності між чоловіками і жінками. Термін же «гендерна приналежність» відноситься до соціально обумовлених самобутніх ознакам, атрибутам і ролям, що відводиться жінкам і чоловікам, до соціально-культурного значення, яке суспільство надає цим біологічним відмінностям, що тягне за собою створення небажаних ієрархічних взаємин між жінками і чоловіками, так само як розподіл влади і прав на користь чоловіків і на шкоду жінкам. На таке соціальне позиціонування жінок і чоловіків впливають політичні, економічні, культурні, соціальні, релігійні, ідеологічні та екологічні чинники, і можливості його зміни приховані в культурі, суспільстві і громаді [7].

У Конвенції зазначено, що «повноцінний розвиток країни, добробут всього світу і справи миру вимагають максимальної участі жінок нарівні з чоловіками у всіх сферах», тому потрібно «забезпечити в законодавстві і на практиці загальне визнання принципу рівноправності чоловіків і жінок», а «дискримінація щодо жінок, яка призводить до заперечення або обмеження їх рівноправності з чоловіками, є несправедливою в своїй основі і являє собою злочин проти людської гідності» [8, с. 101].

Відповідно до положень Конвенції, жінкам необхідно забезпечити рівні стартові можливості і розширити їхні права шляхом створення сприятливих умов для досягнення рівних результатів. Для цього недостатньо гарантувати жінкам таке ж ставлення, що

і чоловікам, бо слід брати до уваги біологічні, соціальні, культурні відмінності між жінками і чоловіками. Деколи для усунення таких відмінностей слід забезпечити неідентичне поводження з жінками і чоловіками. Щодо вибору назви такого поводження, то сьогодні використовуються різні терміни, при чому, не завжди коректно. «Спеціальні заходи» в їх коректному, компенсаційному і заохочувальному сенсі часом дорівнюють до таких термінів, як «встановлення квот», «позитивні дії», «позитивні заходи», «зворотна дискримінація» і «позитивна дискримінація». Рекомендація № 25 Комітету з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок, яка стосується тлумачення п. 1 ст. 4 Конвенції, використовує термін «тимчасові спеціальні заходи». Заходи мають носити тимчасовий характер, а тривалість здійснення того чи іншого заходу має визначатися його функціональним результатом, а не встановленим попередньо часовим проміжком. Ці заходи слід припинити, коли бажані результати досягнуті, і їх вдається підтримувати протягом певного часу [9].

Одним з найбільш тяжких проявів дискримінаційної поведінки є гендерне насильство. При безлічі підходів до визначення сутності названого явища, дослідники акцентують увагу на тому, що насильство являє собою використання різних форм примушування одним індивідумом (групою) іншого (іншої) з метою придбання або збереження будь-якого ресурсу, обсяг якого є недостатнім для задоволення потреб обох сторін. Гендерне насильство має форми фізичного, сексуального, економічного, а також психологічного приниження, яке здійснюється шляхом експлуатації, дискримінації, погроз і репресій [10, с. 22]. За даними досліджень, описаних в літературі, на одного чоловіка-жертву насильства приходить дев'ять жінок-жертв. Як зазначено у Декларації ООН про викорінення насильства щодо жінок, насильство щодо жінок, як «будь-який акт насильства, здійснений на основі статевої ознаки, який завдає чи може завдати фізичної, статевої чи психологічної шкоди чи страждань жінкам, а також погрози здійснення таких актів, примус чи мимовільне позбавлення волі, як у громадському, так і особистому житті», є однією з перешкод на шляху досягнення рівності, розвитку й миру [11]. Автори Аналітичної доповіді Всесвітнього банку «Попередження насильства на гендерному ґрунті й реакція на нього в країнах з середнім й низьким рівнем доходів» відмічають наступне: «Декларація ООН 1993 посилається на насильство на підставі гендерної ознаки, щоб підкреслити зв'язок між насильством щодо жінок та підлеглим статусом жінок. Результати міжнародних досліджень наочно демонструють, що насильство по відношенню до жінок є проявом гендерної нерівності та користується поблажливістю, а іноді навіть виправдовується законом, інститутами і громадськими нормами, такими, що дискримінують жінок і дівчат. Таким чином, гендерне насильство не тільки стає проявом гендерної нерівності, але часто і підсилює її [12, с. 9].

Визнання насильства щодо жінок як порушення прав людини є важливим концептуальним кроком. Воно означає визнання того, що жінки зазнають насильства не випадково й не з причин вродженої вразливості. Насильство є результатом структурної й глибоко укоріненої дискримінації, з якою держава зобов'язана боротися. Попередження й боротьба з насильством щодо жінок, таким чином, не є актом благодійності. Це юридичне та моральне зобов'язання, що вимагає прийняття законодавчих, адміністративних й інституційних заходів і реформ.

Одеська дослідниця Н. Аніщук, досліджуючи передумови виникнення феномена гендерного насильства та його наслідків для сучасного суспільства крізь гендерно-правовий вимір, наголошує на тому, що патріархальні традиції, які панували протягом багатьох століть, релігійне виправдовування домінуючої ролі чоловіків та другорядної ролі жінок у суспільстві та сім'ї сприяли поширенню гендерної дискримінації, внаслідок чого гендерне насильство оцінювалося як щось традиційне, що не залежить від глобальних соціальних потрясінь та змін. Через це гендерне насильство стало найбільш поширеним у світі, але досі маловизнаним порушенням прав жінок, яке на сьогодні зустрічається в усіх соціальних, економічних, релігійних та культурних групах [13, с. 9].

В Декларації ООН про викоринення насильства щодо жінок, виходячи з того, де відбуваються акти насильства, а також з стосунків між особою, що здійснює насильство, й жертвою, означені три основні форми такого насильства: насильство в сім'ї; насильство в громаді; насильство з боку чи при потуранні держави [11, с. 75].

Особливо, жінки потерпають від домашнього (побутового, сімейного) насильства, або, як ще його називають, насильства у «партнерських відносинах». Це серйозна й розповсюджена проблема, інтерес до якої активізувався в останні десять років. Якщо раніше ця тема вважалася «табуваною», а суспільство не надавало великого значення тому, що відбувається у приватній сфері, то в останні часи, з розвитком комунікацій та інформаційних технологій, про проблеми насильства у партнерських відносинах заговорили ЗМІ, почали виходити тематичні видання, активізувалися наукові соціологічні та правові дослідження тощо, що сприяло підвищенню поінформованості та зацікавленості суспільства цією проблемою. Відбулися певні зміни законодавства, покращилася робота правоохоронних структур, збільшилася кількість притулків для осіб, постраждалих від насильства, а у людей, що пережили насильство, підвищилася готовність шукати допомоги.

Висновки і пропозиції. Отже, сучасний світ відрізняється від попередніх тисячоліть тим, що жінка перестала бути власністю нарівні з іншими речами. Біологічна природа чоловіка і жінки більш жорстко не визначає їх соціальні ролі й місце в суспільній ієрархії. Останні кілька десятиліть в історії людства пройшли під знаком небувалого досі інтересу до проблем жінок. Особливо цей інтерес помітний на Заході, і це цілком зрозуміло: саме європейські країни можна назвати «колискою» фемінізму, рух якого став свого роду каталізатором рефлексії суспільства з приводу соціальної ролі жінки. Жінки, покинувши століттями належного їм місця у сімейного вогнища, вийшли на арену суспільного життя і заявили про себе, як про самостійну силу сучасної цивілізації.

Тому є лише один шлях – відмова від патріархальних традицій і стереотипів. Для цього досягнення гендерної рівності повинно стати завданням, важливим для всього суспільства. Солідарність – ключове слово у новому розумінні суспільних ролей чоловіків й жінок, котрі не ведуть «війну статей», а свідомо й послідовно змінюють ці ролі. Рівність чоловіка і жінки може бути реальною лише тоді, коли в суспільному житті вони будуть виступати як рівні партнери, тобто коли відносини між ними щодо доступу до державної служби, громадської і трудової діяльності будуть засновуватись виключно на особистісних якостях: інтелекті, здібностях, професіоналізмі, без домішки спеціальних нібито тимчасових дискримінаційних норм. Рівне партнерство означає рівні можливості, рівні «стартові» умови (незалежно від сімейного стану, статі) по здійсненню жінками й чоловіками прав людини й основних свобод у політичній, економічній, соціальній, громадській та будь-якій іншій сфері суспільного життя.

Список використаної літератури

1. Шостак Н. В. Гендер і його репрезентація в капіталістичній і соціалістичній рекламі. Національний університет «Києво-Могилянська академія» Київ. 2010. 89 с.
2. Сеппер Мари-Лийз. Женщины и мужчины. Равные права, равная ответственность. Обзор закона о гендерном равноправии. Пер. с эст. Катрин Кару. Министерство Социальных дел Эстонской Республики. Таллинн : АО Atlex. 2010. 42 с.
3. Плахотнюк С. С. Проблеми практичної реалізації в Україні законодавства про гендерну рівність URL: <http://conf.vstu.vinnica.ua/humed/2006/txt/06pssprg.php.ntu-kpi.kiev.ua>.
4. Поленина С. В. Защита прав человека женщин: международный и национальный механизм. Москва: ХПИ «ЭСЛАН». 2000. 255 с.
5. Зінчук В. Ми – різні. Ми – рівні: гендерна дискримінація в Швеції. URL: <https://changeukraine.com.ua/my-rizni-my-rivni-genderna-dyskryminatsiya-v-shvetsiyi>.
6. Виклад фактів № 22. Дискримінація щодо жінок: Конвенція і Комітет. Інформаційний портал Харківської правозахисної групи. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1153748981>.
7. Общая рекомендация № 28, касающаяся основных обязательств государств-участников по статье 2 Конвенции о ликвидации всех форм дискриминации в отношении женщин. Комитет по ликвидации дискриминации в отношении женщин. 2010. CEDAW/C/GC/28.
8. Права людини. Основні міжнародно-правові документи. Упоряд. Ю. К. Качуренко Київ: Наукова думка, 1989. 248 с.

9. Суслова О. Позитивні дії (коротко про знайоме незнайоме) URL: http://empedu.org.ua/sites/default/files/positive_actions_info_booklet.pdf.
10. Петренко Л. А. Зависимость и насилие в гендерных отношениях : диалектика зла и добра. Соціальні технології. 2011. № 50. С. 20-28
11. Международные конвенции и декларации о правах женщин и детей: сборник универсальных и региональных международных документов. Сост. Л. В. Корбут, С. В. Поленина. Москва: ИЦ «Гарант», 1998. 784 с.
12. Предотвращение насилия на гендерной почве и реакция на него в странах со средним и низким уровнем доходов – межсекторный обзор литературы и анализ. Аналитический доклад Всемирного Банка. Сара Ботт, Эндрю Моррисон, Мэри Эллсберг. 2005. 59 с.
13. Аніщук Н. В. Правові засоби викорінення гендерного насильства в Україні: історико-теоретичний аналіз : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Ніна Володимирівна Аніщук; наук. консультант Ю. М. Оборотов; Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2008. 36 с.

References

1. Shostak N. V. (2010) Gender and Its Representation in Capitalist and Socialist Advertising. Kyiv : National University of Kyiv-Mohyla Academy [in Ukrainian].
2. Sepper Marie-Lees. (2010) Women and men. Equal rights, equal responsibility. Review of the Law on Gender Equality / trans. with ect. Catherine Karoo. Tallinn: JSC Atlex [in Estonia].
3. Plakhotnyuk S. S. Problems of practical implementation of gender equality legislation in Ukraine – Access mode: [://conf.vstu.vinnica.ua/humed/2006/txt/06psspgpr.php.ntu-kpi.kiev.ua/](http://conf.vstu.vinnica.ua/humed/2006/txt/06psspgpr.php.ntu-kpi.kiev.ua/) [in Ukrainian].
4. Poleniina S. V. (2000) Protection of women’s human rights: international and national mechanism. Moscow: KhPI «ESLAN [in Russian].
5. Zinchuk V. We are different. We Are Equal: Gender Discrimination in Sweden – Access Mode: <https://changeukraine.com.ua/my-rizni-my-rivni-genderna-dyskryminatsiya-v-shvetsiyi> [in Ukrainian].
6. Fact Sheet # 22. Discrimination against women: Convention and Committee. / Kharkiv Human Rights Group Information Portal – Access Mode: <http://khpg.org/index.php?id=1153748981> [in Ukrainian].
7. General Recommendation No. 28 on the main obligations of States parties under Article 2 of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (2010) / Committee on the Elimination of Discrimination against Women // CEDAW/C/GC/28
8. Human Rights. (1989) Basic international legal documents / Comparison. Yu. K. Kachurenko – Kiev: Scientific Opinion [in Ukrainian].
9. Suslova O. Positive Actions (briefly about a stranger unfamiliar) – Access mode: http://empedu.org.ua/sites/default/files/positive_actions_info_booklet.pdf [in Ukrainian].
10. Petrenko L. A. (2011) Addiction and violence in gender relations: the dialectic of evil and good. Social technologies. No. 50. P.20-28 [in Ukrainian].
11. International Conventions and Declarations on the Rights of Women and Children (1998): A Compilation of Universal and Regional International Documents / Comp. L. V. Corbut, S. V. Pollen. – Moscow: Garant Center [in Russian].
12. Bott S., Morrison E., Ellsberg M. (2005) Prevention of and response to gender-based violence in middle- and low-income countries – a cross-sectoral literature review and analysis. World Bank Analytical Report [in the US].
13. Anishchuk N.V. (2008) Legal Remedies for Eradicating Gender Violence in Ukraine: A Historical-Theoretical Analysis. Candidate’s thesis. Odessa: ONUU [in Ukrainian].

Стаття надійшла 03.04.2020 р.

А. С. Саенко, старший преподаватель
 Национальный авиационный университет
 Факультет международных отношений
 Кафедра международного права и сравнительного правоведения
 пр. Любомира Гузара, 1, Киев, 03058, Украина

ГЕНДЕРНАЯ ДИСКРИМИНАЦИЯ ЖЕНЩИН: ДОКТРИНАЛЬНЫЕ И КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ

Резюме

Проанализировано состояние и актуальные проблемы дискриминации женщин по признаку пола и гендерной идентичности, отжившие устоявшиеся стереотипы и представления о роли женщины в традиционном патриархальном обществе. Признак пола стал одним из решающих факторов дискриминации женщин в сфере распределения

